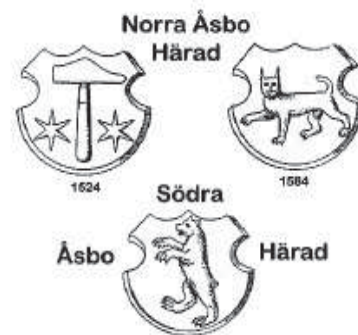

Åsbo Släktblad

*Medlemstidning för Åsbo Släkt- och
Folklivsforskare*

årg.22 jun 2009 nr.1

Ur innehållet:

Fler emigrantartiklar

Eleanor Sander

Auktion i Anderstorp 1828

Vårens aktiviteter

Åsbo Släktblad

Medlemstidning för Åsbo Släkt-
och Folklivsforskare
Årg. 22, jun 2009, nr 1

Redaktionen:

Lena Ringbrant Ekelund,
Kamrersg.17, 264 31 Klippan,
tel. 0435-71 10 60 l.re@telia.com
Eivor Johansson, Hjortstigen 16,
260 70 Ljungbyhed tel. 0435-441 447
Barbro Andréll, Fredsg 8, 264 32
Klippan tel. 0435-147 34
redaktionen@asbo-gen.com
Ansvarig utgivare: Bengt Emgård

Åsbo Släkt- och Folklivsforskare

Postadress: Box 191, 264 22 Klippan
Besöksadr.: Studiegården 47:an,
Storgatan 47, 2:a vån,
Klippan
Postgiro: 43 57 62-0
Bankgiro: 5044-2391

Medlemsavgifter 2009

Helår 125 kr
Familjemedlem 50 kr

FÖRENINGSLOKAL

Studiegården 47:an,
Storgatan 47, 2:a vån, Klippan

ÖPPET HUS, se programsidan.

I lokalen finns föreningens

ARKIV innehållande:

- Antavlor, bouppteckningar, släktutredningar m.m.
- Böcker för släkt- och folklivsforskare.
- Register över bouppteckningar som tillhört Klippans Tingsrätt.
- Material till försäljning, som t.ex. antavlor, ansedlar, böcker och kompendier.
- Tillgång till mikrokort, kort- och rullfilmssläsare.
- Medlemstidningar från föreningar.

Här hålls även kurser i släkt- och lokalhistorisk forskning.

Kontaktperson: Barbro Andréll

© Åsbo Släkt- och Folklivsforskare
och författarna som även ansvarar för
faktauppgifterna i sina artiklar.
Foto: Lena RE om inget annat anges.

INNEHÅLL

Släktforskarvänner - <i>Bengt Emgård</i>	3
Så långt som bara möjligt - <i>B-A Ivarsson</i>	4
Sjö-Perens och Jernberga-Nilsens - <i>Guno Haskå</i>	6
Några Länskungörelser - <i>Guno Haskå</i>	8
Nu är cirkeln sluten- <i>Eivor Johansson</i>	9
Selma Swanson - <i>Lena Ringbrant Ekelund</i>	11
Auktion i Anderstorp, 1828 - <i>Gertrud Lindberg</i>	14
Kyrkoherden Jacob Kierrulf - <i>Barbro Andréll</i>	19
Rapport från årsmötet- <i>Barbro Andréll</i>	20
Hur gamla foton blir som nya - <i>Eivor Johansson</i>	19
Besök på Klippans kommunarkiv - <i>Lena RE</i>	21
När resan var ett äventyr- <i>Eivor Johansson</i>	22
Julöppethus - <i>Eivor Johansson</i>	23
Höstens program	24

Styrelsen 2009

Ordf.	Bengt Emgård, Hörsdal 2361, 264 92 Klippan, tel. 0435-71 19 90
v Ordf.	Lena Ringbrant Ekelund, Kamrersg.17, 264 31 Klippan, tel. 0435-71 10 60
Sekr.	Gertrud Hannrup, Älvdalsg. 11, 264 43 Klippan tel. 0435-123 39
Kassör	Stina Nilsson, Ö Solgatan 4d, 264 34 Klippan tel. 0435-71 11 14
Dataansvarig	Alan Sejrbo-Petersen, Hörsdalsv. 167, 260 60 Kvidinge tel.0435-126 15 Fredric Nilsson, Asterg 12, 267 34 Bjuv tel 042-833 18 Kerstin Persson, Brogårdav. 1, 260 61 Hyllinge tel. 042-22 5368
Suppleanter	Roger Ragnarsson, Fastarp 4460, 264 94 Klippan tel. 0435-212 91
Arkiv	Vivan Bengtsson, Ekoxgatan 3, 264 36 Klippan tel. 0435- 131 97

Hemsida: www.aasbo-gen.com

Webmästarna Fredric Nilsson & Alan Sejrbo-Petersen
webmaster@aasbo-gen.com

Vår förening är medlems-
förening i Sveriges Släkt-
forskarförbund, Skånes
Genealogiska förbund och
samarbetar med Studieför-
bundet Vuxenskolan
Klippan/Perstorp.

•••••
• **Nästa tidning** kommer
• ut i dec 2009. Vi tar tack-
• samt emot alla bidrag.
• Sista dag att lämna manus
• är den 15 okt.
•••••

SLÄKTFORSKARVÄNNER

Nu är det dags att göra ett själva samlat in.

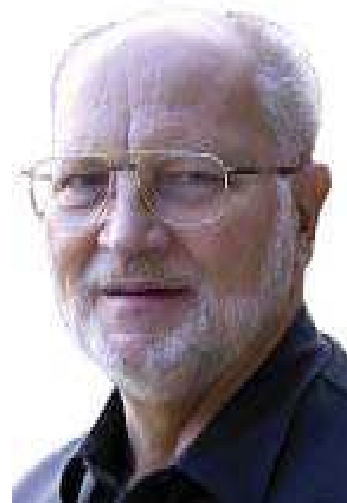
sommaruppehåll i föreningens verksamhet - men den 7 september kör vi igång igen. Höstens program hittar du på sista sidan.

Hemsidan är naturligtvis igång som vanligt och där har vi utökat våra databaser med "Dödboken 1901-1946" som i skrivande stund innehåller 19 församlingar. Databasen uppdateras successivt med nya församlingar efterhand som våra flitiga medlemmar sammanställt materialet. Dessa uppgifter skall ingå i version 5 av Sveriges Dödbok, men våra medlemmar får redan nu tillgång till det material vi

Gråmanstorp vigda och döda 1782-1900 samt födda 1782-1865 kommer inom kort att läggas ut på hemsidan som sökbar databas tillgänglig för våra medlemmar.

Kanske du själv har liknande material och kan tänka dig att dela med dig av allt jobb du lagt ner till våra andra medlemmar - hör av dig!

Ytterligare ett välkommet hjälpmedel är SCBs Församlingsboksutdrag 1930 (motsvarar Hfl.) som SVAR/Arkion scannat in och som man kan komma åt med abonnemang.

Ordf. Bengt Emgård

Det är säkert många som inte har abonnemang, men de som kan besöka något av våra Öppet Hus har möjlighet att logga in på SVAR/Arkion.

Ha en riktigt skön sommar.

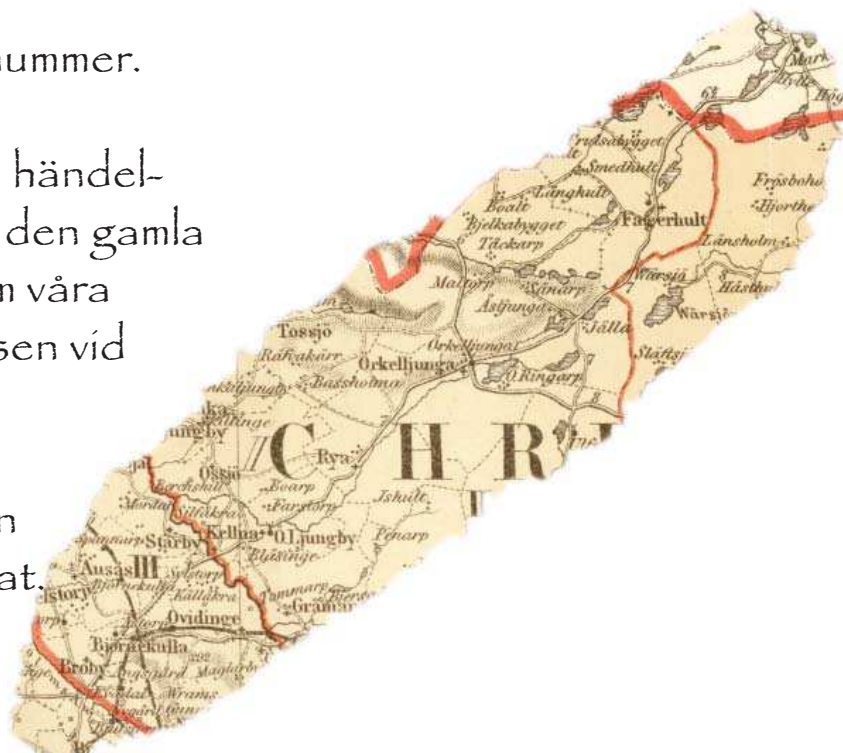
Bengt

Nästa nummer blir ett temanummer.

Vi vill samla in släktöden och händelser längs (och i närheten) av den gamla härvägen "Kungsleden" inom våra häraden, från smålandsgränsen vid Markaryd till Brogårda.

Vi tar gärna emot bidrag från Er om detta eller något annat.

Redaktionen

Så långt bort som bara möjligt – och ändå...

Av Bengt-Arne Ivarsson

Apropå emigrationstemat i förra numret.

Ibland räknar man bara inte med att komma längre i efterforskandet. – Men ge aldrig upp!

Låt oss börja med **Martin Neliander Olsson** född 1868-07-13 i Vedby, son till **Ola Mattisson** och **Christina Torstensdotter**. Han utvandrade 1891 som mejerist och lantbrukare till New Zealand. Därmed tänkte jag att den linjen var förlorad och att jag gjorde bättre i att söka andra grenar.

Min bror **Jan-Åke** blev dock nyfiken och skrev kring jul 1985 ett brev till en adress i NZ, som jag inte vet var han hittat.

Efter en längre tid fick han svar från en nästan 90-årig dam: ”Den ni frågar efter var min far, men min son, som nu ska pensioneras, förbereder en jorden runt-resa och räknar med att komma

till Stockholm och Sverige till sommaren...”

Våren gick och fram i juni månad ringer **Bryce Morris** från Stockholm och säger: ”Jag och min fru kommer till Klippan nästa vecka och bor några dagar hos er!” Detta skulle inbegripa midsommarhelgen.

Vad gör man då? Jan-Åke och jag tog dem med till ett traditionsrikt firande i Norra Rörums prästgårdsträdgård, där Ringsjö Spelmän spelade och en folkdansgrupp visade upp och ledde danslekar.

Vi visste då inte att Bryce’ hustru var violinpedagog och blev mycket förtjust i detta!

Sen blev det sill och potatis på svenskt manér i Höör, där vi då bodde. Vi hade också bjudit ner min sväger och svägerska **Andreas** och **Katarina** från Växjö. Andreas hade några år tidigare

Ola Mattisson

besökt sin moster som flyttat till England på trettioalet och efter kriget med sin man flyttat vidare till NZ.

Efter lite inledande samtal frågar så Bryce var Andreas släkt bor och vad de heter. ”I Christchurch” blir svaret och ”Mordaunt var namnet. Tidigare bodde de i Nelson.” Våra långväga gäster tittar på varandra och säger sen: ”Vi köpte vårt förra hus i Nelson av dem på 1950-talet!!!” Och ändå är NZ stort som halva Sverige, såväl till yta som folkmängd!

I början av 2006 åkte vi, Katarina och Andreas, **Inga-Karin** och jag till New Zealand, såg landet under sex fantastiska veckor från söder till norr och besökte såväl Andreas moster (nu 90 år gammal) och kusiner som min släkting Bryce, som tyvärr året före blivit änkling.

I julhälsningen (på e-mail) 2006 skriver han att Sverigebiljetten för sommaren 2007 redan är beställd.

*En gåramålning som hänger på väggen i Paraparaumu, NZ.
Gården är föräldrahemmet i Svenningstorp.
Foto: B-A Ivarsson*

Så fick jag hämta honom i juni 2007 hos **Britt Schmidt** i Malmö (född Olsson i Vedby och kusinbarn till Bryce' mor) som han gästade en vecka. Lika länge fick vi glädjas åt hans vistelse hos oss i Ängelholm. Därefter tog han flyget via London till Schweiz för att gästa sin avlidna hustrus släktingar och sedan åter till London för att under tio dagar fira en halvbrors 79-årsdag där. På väg hem blev det en veckas uppehåll på en konferens i Australien...

Under veckan i NV Skåne besökte vi bland annat förfäderna på Vedby kyrkogård, vandrade runt i kyrkan och tittade på dopfunten, där Bryce' morfar troligen döpts när kyrkan var alldeles nybyggd. Vi fick också hälsa på hos **Hjördis** och **Bo Nilsson** i Ankarlöv. Bo har också släktband till Bryce. Ett kort besök och rundvandring vid släktgården i Svenningstorp blev det också tid till.

Bryce Morris

Några notiser till allt detta:

Den vita gravstenen för Ola Mattisson 1831-1920 och h h Christina Torstensdotter 1847-1920 finns strax söder om kyrkporten i Vedby.

”Martin Olson arrived in New Zealand in 1891 and briefly settled in Carterton

Fritz Olsson tog hand om Helga och Raymond Mexted 1955.

where he met **Thilda Persson**, also an immigrant from Sweden and they married on 26 December 1895” (skrivet av Bryce Morris på försättsbladet i ett eng-sv/sv-eng lexikon)

Martin och Thilda Olson (Bryce viste inte när eller var i Sverige hon var född) fick två döttrar:

Helga Theresia Olson född 1896-10-03 i Woodville, NZ och död i oktober 1988. (Mor till Bryce).

och **Clara Olsson**, född 1898-01-05 i Woodville, NZ och död efter lång sjukhusvistelse 1988-05-01 i Wellington, NZ.

Hon var gift med **William Mansfield Fritz Williams**. Inga barn.

Fadern till Bryce hette **Edward Morris**. Han var valfångare, men dog till havs strax innan Bryce föddes.

Modern, Helga, gifte sig långt senare, 1937, med **Clarence Raymond**

Mexted, född 1897-03-29 och död 1979-02-14.

Helga och Raymond besökte Sverige och Hyllstofta kring midsommar 1955 efter en släkterlysning i Kvällsposten. **Fritz Olsson** i Hyllstofta svarade på tidningsnotisen och stod för värdskapet den gången.

Vid vårt besök hos Bryce Morris i Paraparaumu, NZ, (ligger vid kusten några mil norr om Wellington på nordön) visar han stolt upp en tidnings-sida från 19/6 1955, som berättar om mötet den gången.

Bryce Martin Morris, född 1923-08-23 i Pahiataua, NZ, har arbetat som försäkringsrepresentant med kontakter och många resor över hela världen. Han gifte sig 1949 med **Margaret Bognuda**, född 1927-11-27 i Wellington och död 2005. De fick inga egna barn, men de adopterade en son och en dotter, varav dottern är gift och har en son.

Strax vänster om dörren på föräldrahemmet finns denna utskärning av fasaden med Ola Mattisson 1881 inkarvat på själva bjälklaget under brädskämseln.

Sjö-Perens och Jernberga-Nilsens emigration till North Branch, Minnesota 1883

Av Guno Haskå

Den 19 april 1883 avgick ångfartyget Ceres från Malmö. I passagerarlistan upptas 7 personer från V:a Torup alla med "North Branch, Minn." som destination. Det var lantbrukaren **Per Pålsson** (57 år), hans hustru **Anna Cecilia Larsdotter** (56) och dotter **Maria** (22) samt lantbrukaren och änkemannen **Nils Bengtsson** (53) och dennes son **Elof** (19). De två sista torupsborna i listan var drängarna **Anders Persson** (26) och **Per Svensson** (25). I Torup och Perstorp var **Per Pålsson** och **Nils Bengtsson** mera kända under namnen **Sjö-Peren** och **Jernberga-Nilsen** men det är osäkert om de båda drängarna var släkt med någon av dessa.

Vid emigrationen var Per och Nils besläktade genom svägerskap. Deras ättlingar, både i Sverige och USA, kom senare att gifta in sig i varandras familjer på flera olika sätt.

Sjö-Per Pålsson

Per Pålsson var född 1825-12-03 i Björstorp, Perstorp. Hans föräldrar **Pål Persson** (f.1800-12-24 i Ybbarp, d.1885-04-12 i Sjöhuset, Perstorp) och **Bengta Tufvesdotter** (f.1796-07-13 i Heljalt, Oderljunga d.1888-08-27 i Perstorp) och deras förfäder kom från Perstorp, Oderljunga och V:a Torup. Per och hans hustru hade bostad i Lilla Kampholma, V:a Torup (1850), Krygländ, Färingtofta (1863) innan de 1868 flyttade till Sjötorpet, Svenstorp 2:6 i V:a Torup som de arrenderade av **Carl Wendt**. Detta blev deras sista bostadsort i Sverige. Sjötorpet som låg på Gustavsborgs ägor nordväst om Store damm gav Per Pålsson hans tilltalsnamn, Sjö-Per. Namnet på torpet kom dock senare att ändras efter den tidigare innehavaren. På en karta från 1928 heter torpet Sjötorpet men på dagens kartor heter det Sjö-Pers torp. I *Wendt. Torp och gårdar på 1800-talets Gustavsborg* finns en karta över området samt ett fotografi av torpet. Boningslängan flyttades till Ramsjöstrand 1954 och används fortfarande som sommarstuga. De synliga resterna

av Sjö-Pers torp är idag två ståtliga lindar, ett par murar och en jordkällare. Trots, eller möjligen tack vare, dessa ynka rester har de många av Sjö-Pers amerikanska ättlingar som jag dragit dit blivit fullkomligt hänfödda. Att få komma in i en skånsk "urskog", med närmaste grannen på flera kilometer, och där få rota ibland nässelstånd, ris och jordhögar och i prydliga plastpåsar kunna hämta stenar, järnskrot, murbruk och jordprover från förfädernas boplats till den hemmavarande släkten i USA. För många har detta uppenbarligen varit ett av Sverigebesökets höjdpunkter.

Sjö-Per Pålsson fick en utomäktenskaplig son (**Per** f.1851-11-05) med pigan **Kerstina Eliasdotter** i Lilla Kampholma. Då modern dömdes till fängelse i Kristianstad för första resans stöld, tog fadern hand om honom.

Per Pålsson gifte sig 1852 med Anna Cecilia Larsdotter född 1826-09-05 Håkantorp i V:a Torup. Hon var dotter till **Lars Olsson** (f.1799-08-03 och d.1864-05-08 i Håkantorp) och **Maria Andersdotter** (f.1800-01-16 i Färingtofta, d.1892-02-19 i Håkantorp). Per och Cecilia fick 9 barn mellan 1853 och 1868 varav följande 7 uppnådde vuxen ålder: **Olof** (f.1853), **Emelie** (f.1854), **Nils** (f.1855), **Bengta** (f.1859), **Maria** (f.1861), **Teolina/Lena** (f.1863) och **Elisa/Ellen** (f.1866).

Maria var det enda av barnen som följde med föräldrarna till USA 1883. Då hade redan de tre sönerna emigrerat; Olof (1871), Nils efter avslutad 5-årig utbildning som artillerist i Kristianstad (1878) och järnvägsarbetaren Per (1882).

Döttrarna var tydligen mera tveksamma till att lämna hembygden. Teolina flyttade som piga till Lund 1885 och emigrerade året därpå tillsammans med sin blivande man **Martin Nilsson** (f.1862 i Lund) medan Ellen inte flyttade till föräldrarna i Minnesota förrän 1887. De två äldsta döttrarna Emelie, gift med bröderna **Karl** och **Nils**

Per Pålsson och Anna-Cecilia Larsdotter. Fotot taget i Grantsburg, Wisconsin, före 1895 då Cecilia dog.

Andersson, och Bengta, gift med Per Andersson, blev kvar i Perstorp och har idag många ättlingar i Sverige. En gren hamnade dock i USA genom att Emilies äldsta dotter **Hulda** (f.1888) år 1907 utvandrade till sin mors syskon i Kost där hon gifte sig med Jernberga-Nilsens sonson **Alvin Nelson**. För att komplicera det ytterligare så var Emelie Persdotter först gift med Karl Andersson (f.1849 i Ebbarp). När han dog 1885 gifte hon om sig med Karls bror Nils (f.1855). Emelie dog 1893 och då gifte Nils om sig med Mathilda som var dotter till Jernberga-Olofen som i sin tur var Jernberga-Nilsens bror!

Jernberg Bengtsson

Nils Jernberg Bengtsson var son till **Bengt Jernberg Jönsson** (f.1771 i Attarp, V:a Torup) och hans andra hustru **Bengta Larsdotter**. Bengt Jernberg som tidigare hade varit gift med **Sissela Persdotter** hade 9 barn där de 7 sönerna officiellt använde Jernberg Bengtsson som efternamn. Nils var det enda av barnen som säkert emigrerade medan brodern **Sven** (f.1833) försvann till Danmark och därefter möjligen vidare till USA. En annan bror var **Anders** (f.1809) som dömdes för lägersmål med barnamörderskan **Kjelu Bengtsdotter** från Håkantorp.

Kjelu blev 1833 i ett uppmärksammat mål dömd för att ha strypt sitt nyfödda foster till "halshuggning och i båle brännas". *Haskå. På prosten Hjertstedts tid.*

Nils Jernberg Bengtssons hustru **Johanna Larsdotter** hade dött 1879 vilket kanske bidrog till hans beslut att emigrera. Alla parets tre vuxna barn utvandrade. Dottern **Teolina** (f.1854) år 1880 och **August** (f.1859) året därpå. **Elof** (f.1864) följde med fadern 1883 men han hade redan 1880 tagit ut en flyttningsattest som han dock återlämnade.

Dottern Teolina emigrerade tillsammans med sin man **Elias Bengtsson** (f.1851 i V:a Torup). Deras familj, med ett flertal fotografier, är beskriven i *Wood. Swedish ancestry.*

Kost, Chisago County, Sunrise Township, Minnesota.

Det var till detta lilla samhälle, 60 km nordost om S:t Paul som de utvandrande familjerna kom år 1883. Skälet till att de hamnade just där var säkert att Sjö-Pers son Olof som utvandrat 12 år tidigare bodde i Kost. Han tog nu emot föräldrar, syskon och personerna från Jernbergssläkten och hjälpte dem att köpa mark och skaffa hus. Dessa släkter måste redan från början ha utgjort en väsentlig del av invånarantalet i byn och antalet ättlingar ökade snabbt.

Den kyrkliga verksamheten kom att bli viktig för immigranterna. År 1886 startade man Kost Evangelical Free Church där det verkar som om samtliga svenskar blev medlemmar. Redan i den första styrelsen ingick Olof Peterson (De flesta av Sjö-Pers ättlingar kallade sig Peterson i USA). Jag har ett par häften som utgavs då man firade kyrkans jubileer. I det som utgavs vid 75-årsjubileet 1971 finns ett stort antal konfirurationsfoton. Fram till en bit in på 1940-talet uppskattar jag att 20-30% av alla konfirmander var ättlingar till Sjö-Per eller Jernberga-Nilsen. Sedan dess har givetvis ättlingarna spritts över hela USA men så sent som i 100-års häftet 1986 fanns bland då levande medlemmar ett stort antal Torups-ättlingar. Övriga medlemmar i denna kyrka bar nästan uteslutande

svenska eller tyska efternamn.

Kontakterna mellan Kost och Perstorp

Kontakterna med den svenska släkten inleddes genom att Sjö-Pers dottersons dotter **Beverly Anderson** vid en turistresa till Sverige i början av 1960-talet tog sig till Perstorp och lyckades spåra upp **Alvar Amilon Olofsson** i Blekemåssa. Den som senare övertog brevskrivandet med amerikasläktingarna var min mors kusin **Ingrid Thomasson** i Hyllstofta. Det var Ingrid och hennes man **Stig** som i början fick ta emot de allt oftare förekommande besöken. År 1985 aviserade den äldsta medlemmen i släkten, Mrs **Teckla Fallt**, då 84 år gammal, att hon tillsammans med sin tjugotvåriga dotterson **Ross** ville besöka Hyllstofta och Perstorp. Eftersom Ingrid Thomasson visste att jag väl kände till såväl förfäder som ättlingar till Sjö-Per blev jag bjuden till Hyllstofta för att berätta om våra gemensamma förfäder. Jag tog då med mig min cirkulära antavla som då innehöll uppåt 1000 av mina anor av vilka många också var Sjö-Pers. Teckla, och inte minst Ross, blev då så begeistrade att de när de kommit hem uppmanade Ross föräldrar att utreda släkten i USA. Sedan dess har

På kyrkogården vid Kost Evangelical Free Church, North Branch, Minnesota finns Per Paulsson och Anna Cecilias gravsten.

jag och **Patricia** och **Morris Peterson** samarbetat för att kartlägga Sjö-Pers ättlingar på ömse sidor om Atlanten.

Det första resultatet var att vi gjorde en gemensam släktbok vilken presenterades vid ett släktemöte i North Branch i juli 1993. Det var det första större släktemötet som hållits bland släkten i USA. Av de drygt 70 amerikanska deltagarna var det många som aldrig hade träffat varandra tidigare.

Bilden visar de vid släktemötet i North Branch 1993 närvarande ättlingarna till Per Pålssons yngsta dotter Elisa/Ellen, f.1866-06-14 i Krygland, Färingtofta. I mitten på nedre raden sitter Teckla Anderson Fallt och bredvid hennes dotter Patricia (Pat) och svärson Morris Peterson.

Vi tre svenska deltagare: jag, min fru och vår dotter var givetvis helt obekanta med nästan alla. Efter släktmötet blev det några veckors intensivt kringresande, både i Minnesota och Colorado för att hälsa på några av de nya bekantskaper vi gjort.

Kontakterna har sedan utökats med flera resor och tät brevskrivning åt båda håll. Teckla Fallt, hennes man var ättling till en indelt ryttare Fällt från Östergötland, skulle fylla 100 år den 23 september 2001. Eftersom hon var ovanligt pigg för sin ålder planerades ett ordentligt födelsekalas. Jag och min fru hade beslutat att vara med, men drygt en månad före födelsedagen avled Teckla oväntat. I samråd med hennes barn beslöt vi ändå att genomföra

resan, men så kom den 11 september och då fick alla resplaner ställas in. Kontakterna har dock fortsatt med ytterligare besök och brevväxling.

Foto: Guno Haskå

Källor:

Landsarkivet i Lund. Kyrkböcker från berörda socknar

Johan Wendt. Torp och gårdar på 1800-talets Gustafsborg. 1985

Guno Haskå. På prosten Hjertstedts tid. 2007.

Dan R. Wood. Swedish ancestry. June 2004. (Kopia finns hos Åsbo släkt- och folklivsforskare och på Landsarkivet/ ACS i Lund).

En uppmaning att inte emigrera som var tryckt på en kopparplatta och uppsatt i en skånsk lanthandel.

Auktion på Herrevadskloster

Guno Haskå www.haska.se

N:o 160

Allmän

Kungörelse

Tisdagen den 18de nästkommande November klockan 9 förmiddagen kommer Auction att hållas å Herrewads Closter belägit i Riseberga Sochen och Norra Åsbo Härad till försäljande af följande persedlar som blifwit gagnade till Catafalquen för framlede Hans Excellence m. m. Högwälborne Herr Grefwe Tolls Lik, nemligen: Flera hundrade alnar swart Kläde Flanell och Wallmar, hwitt Bomullslärf, Silfwergaloner, hwita Bomullsfrantsar, 2:ne Fjäder Plümer. Bleckstjerner, Bleckpikar och Kronor, Plankor, Bräder, Bjelkar, Sparrar samt flere Timmer, sorter med mera. Wid samma tillfälle försäljes äfwen 20 st. Furu packkistor, hwilket på Herr Majoren och Intendenten Appeltofts Requisition härmedelst till hugade köparens underrättelse kungöres med tillkännagifwande att med betalningen förhålles efter Auctionsstadgan.

Christianstads Landskontor den 28 October 1817

AXEL DE LA GARDIE

J: Lundgård

Stöld på Stockholmsgården i Perstorp

Guno Haskå www.haska.se

Från Krono Fjerdingsmannen Sifwer Nilsson i Stockholmsgården, Perstorps Sochn och Norra Åsbo Härad, hafwa tjufwär genom inbrott natten till den 19 dennes bortstulit 3 a 4 Lispund, swart och grå Ull, en mörkblå wadmals kappräck märkd med bokstäfwerne S. N. S, en dito dito märkd med B. E. D, en hwit wadmals räck, med hwita metall knappar, en mörkblå dito med lika knappar, en millanblå äfwen med hwita metall knappar, 1 dito dito med samma slags knappar, 1 linnen wäst med gula swarta och hwita prickor, 1 blå dito, en jacka, 1 par grå wadmalsbyxor, 3 al:n lång grått och 5 alnar mörkblått wadmal, samt en jernbetsman. Blifwande så wäl tjufwärne som det stulna härigenom allmänneligen efterlysde med befallning till Krono och Statsbetjente att dem noga efterspana wid ärtappandet de förre gripa, fångsla och hitsända sant det sednare i förwar taga för att egaren återställas. Konungens Befallningshafwande i Rikets öfrige Län anmodas wänligen att en med denne likalydande kungörelse låta utfärda. (Kungörelser i Kristianstads län, N:o 257. November 1817)

I Guno Haskås "På Prosten Hjertstedts tid" ingår ett kapitel som behandlar den högt ansedde kronofjerdingsmannen Sifwert Nilsson och hans tre vanartiga söner. Sönerna var indragna i många mål som gällde fylleri, slagsmål, dråp och till och med mord.

Nu är cirkeln slut!

En kylig marskväll åker Lena och jag till Hissmossa utanför Västra Torup för att träffa en kvinna som gjort en lång släktforskarresa för att slutligen, nästan osannolikt, hamna i samma by som hennes mormors far en gång i tiden emigrerade från.

Eleanor Sander berättar för oss, vart *hennes* släktforskning har fört henne.

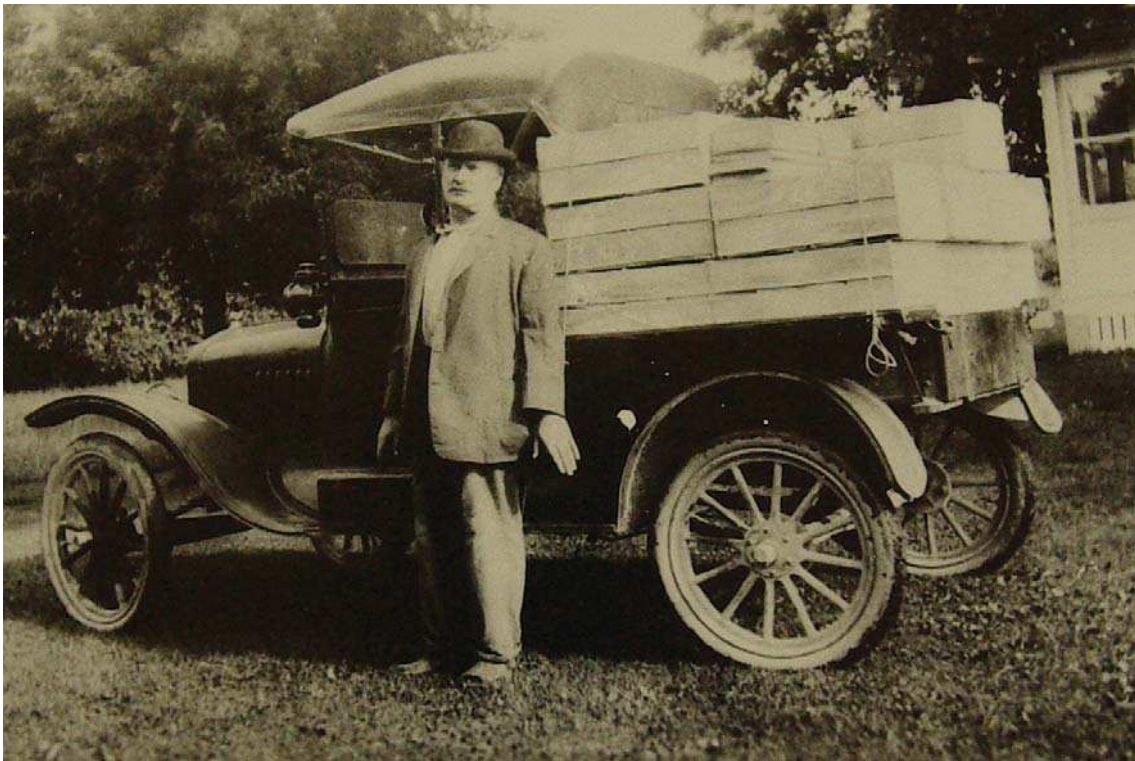
Eleanors resa börjar i Stockholm. Ja, inte i vår huvudstad utan den lilla byn Stockholm i provinsen Saskatchewan i Kanada där hennes föräldrar bodde. Det var en liten by med under 100 invånare och där byns huvudgata heter Åhléns. Namnen ger oss en fingervisning om att det säkerligen var svenska invandrare som byggde upp samhället och ville behålla lite hemkänsla från det gamla landet.

Viktor Larsson sedermera Sander, Eleanors farfar, kom 1910 från Dalarna i Sverige till Kanada för att skapa sig en framtid. Då som nu bestod stora delar av provinserna i väster av prärie och urinvånarna var indianer och inuiter i norr. Pionjärerna fick sig en bit land av den kanadensiska staten och vi, som någon gång har sett en cowboyfilm, kan se framför oss det mödosamma arbete de hade för att skapa sig hem och utkomst på den karga prärien.

Så var det säkerligen också för Viktor Sander som bosatt sig i nordvästra Ontario där prärien möter skogen. Som för många som lämnat sitt hemland, då såväl som nu, sökte sig svenskarna till andra svenskar. I allt det nya som möter en i ett nytt land, känns det tryggt att umgås med människor som talar samma språk, har

Eleanor Sander

*Nils Bengtsson "Så här ser jag ut när jag ska köra till marknaden med jordgubbar."
Foto hos Eleanor Sander.*

samma kulturella värderingar och hågkomster från det gamla landet. Viktor träffade sin första hustru och bildade familj.

Hans första hustru dog och han gifte om sig med en kvinna som utvandrat från Västergötland. I andra giftet föddes Eleanors far. I Viktors familj talade han och hustrun svenska och även barnen kunde svenska. Men allteftersom åren gick blev det svårt att upprätthålla svenskan och Eleanor växte upp med enbart engelska som sitt språk.

Eleanor har alltid arbetat inom kyrkan och vid 19 års ålder åkte hon som volontär till olika länder i Afrika för att arbeta. Som ungdomsrepresentant för den Lutherska kyrkan träffade hon, på tidigt åttiotal en svensk, **Henrik Svenungsson**, som tyckte att hon skulle komma till Sverige och jobba som en resurs inom svenska kyrkans ungdomsverksamhet. Det fanns dock en liten hake i den inbjudan. Hon var tvungen att kunna tala svenska.

Tillbaka i Kanada hittade hon en gammal man som fortfarande kunde tala svenska och han var villig att lära henne språket. Hans minne och kunskaper hade dock en hel del brister kom hon på när hon kom till Sverige 1984 och fick börja en kurs i svenska för invandrare. Men alla som har mött Eleanor förstår att det bor nog en okuvlig energi och vilja i denna kvinna, så det tog inte lång tid för henne att lära sig det nya språket.

1985 kom hon så till Dalby vid Lund för att arbeta som församlingsassistent. De skånska barnens idiom fick henne till att börja med att undra om det verkligen var samma språk som

hon hade lärt sig på svensk-kursen.

I Dalby växte intresset för att forska efter sin svenska släkt på *moderns* sida. Eleanors *mormor* föddes i Minnesota, USA och hennes far, **Nils Bengtsson** och hennes mor, **Johanna Maria Andersdotter**, kom från Sverige. Ett flyttningsbetyg hittades hos en släkting i Minnesota och där kunde man läsa att:

Nils Bengtsson, född 1862 hade år 1881 utflyttat från gården Stora Pålstorp i Västra Torup till Minnesota, USA.

Eleanor hade flyttningsbetyget med sig till Sverige, vilket gjorde det möjligt att börja forska vid Landsarkivet i Lund. Efter mycket forskningsarbete i arkiv, brevväxling med församlingar och ev. släktingar kom det ett glädjande besked. Det fanns släktingar i V Torup som kunde berätta mer om Nils.

Eleanor åkte till V Torup och välkomnades av sina släktingar som kunde berätta att:

Nils var 8 år gammal när hans far lämnade honom (hans mor var död) hos släktingar på gården Stora Pålstorp för att själv emigrera till Amerika. Där växte sen Nils upp, utan sin egen familj, vilket nog var en jobbig tillvaro för en liten pojke. Vid nitton års ålder tog han sen beslutet att, även han, söka sin lycka västerut. Där träffade han sin hustru, Johanna Maria Andersdotter, från Unnaryd i Småland och de bildade familj.

När Eleanor första gången var på besök i V Torup fick hon en liten kista som tillhört Nils Bengtsson och där han hade förvarat sina få ägodelar. Den tog hon med sig till Kanada och där fick den bli kvar

när hon senare flyttade hit för gott. Med det hade cirkeln slutits för Nils Bengtsson.

Nils B. hade skrivit ett fåtal brev hem och även sänt en del fotografier och de hade lyckligtvis blivit sparade. Vi fick förmånen att se dem.

Ett av breven började så här:

”Kära Matilda. Det är nu över fyrtio år sedan vi sågs och talades vid”.

Det kändes i hjärtat när man läste de raderna. På sätt och viss blev de symboliska för alla de människor som av olika skäl lämnade sitt hemland för en ny och oviss tillvaro. För de flesta för alltid avskurna från möjligheterna att återvända ”hem”.

En som däremot har kunnat återvända till sina rötter, ”hem”, är Eleanor. Hon återvände till Kanada efter sin vistelse i Sverige och efter ett antal år där kom en dag en av hennes avlägsna släktingar på besök. Det var **Ingemar**, vars mor var en av dem som tog emot henne i V Torup när hon var där för att ”hitta” Nils Bengtsson. Kärleken gjorde att hon återvände till sin mormors fars hembygd.

År 1997 gifte hon sig med sin Ingemar och de bor idag på Ingelbo gård och förutom lantbruket driver de dessutom, på Eleanors initiativ, en älgpark, Ingelbo Moose Park, samt Bed & Breakfast.

Eleanor!

Lena och jag vill tacka dig för att du tog dig tid att träffa oss och låta oss få ta del av din och din släkts resa här i livet. TACK!

*Vid datorn/
Eivor*

Selma Swanson – Från Bäckahus till Chicago

Av Lena Ringbrant Ekelund

Många svenskar utvandrade som bekant till Amerika, och många var det som gav sig iväg från våra trakter. Från slutet av 1800-talet och fram till 1918 utvandrade från Gråmanstorp och Vedby socknar inte mindre än 903 personer (Källa: *Barbro Andrélls emigrantregister*). Som mest var det 29 personer som gav sig iväg från Gråmanstorp under ett år (år 1893) och 28 personer från Vedby (år 1882).

Selma Svensson var en typisk emigrant på flera sätt. Hon gav sig iväg 1899 och hon hade flera släktingar som hade utvandrat tidigare. Redan 1880 hade Selmas kusin, **Carl Peter Andersson** (f 1856 i Kvidinge), utvandrat till Amerika. År 1887 reste en annan kusin, **Augusta Persson** (f. 1866 i Vedby), och 1892 reste Selmas syster, **Betty Svensson** (f. 1865 i Gråmanstorp). Selma reste till Chicago, Illinois och arbetade dels som hemhjälp, och dels som sömmerska i någon av de stora syfabriker där många svenskor slet hårt.

Men Selma var också en otypisk emigrant för hon korsade Atlanten minst elva gånger!

Jag fick höra talas om Selma av min mammas kusin **Vera Bülow**, och jag blev fascinerad av henne. Vera berättade vad hon vet, och jag fick även låna många brev som Selma hade skickat till sin systerdotter med familj i Sverige, och vykort som hade skickats till Selma i början av 1900-talet.

Med hjälp av vykortet, breven, Ancestrys (www.ancestry.com) och Ellis Islands hemsidor (www.ellisland.org) har jag lyckats kartlägga Selmas bosättningar och resor.

Selmas bakgrund

Selma var född den 9 feb 1876 som yngsta dottern till **Sven Bengtsson** (f. 1828 Gråmanstorp nr 3a) och hans hustru **Johanna Bengtsson** (f. 1833 Bjärröd 2, Vedby). Sven var torpare på Bäckahus, Gråmanstorp, på vägen mellan Lyckås och Rösa. De fick 5

Selma Swanson, Chicago

barn; Per f. 1862, Betty f. 1865, August som dog ung, **Augusta** f. 1870 och Selma f. 1876. Äldste sonen **Per Svensson** gifte sig 6 april 1894 med **Matilda**, f. 1862, och tog över Bäckahus, varvid Sven och Johanna flyttade med döttrarna Augusta och Selma till Skomakarehus, Rösa.

Dottern Augusta gifte sig med **Erik Svensson** (f. 1870 Gråmanstorp nr 12). De bodde i Åstorp där Erik arbetade på stationen. De fick en son **Knut**, f. 1899, och en dotter **Elsa**, f. 1901. Elsa gifte sig 1930 med **Eric Reuter**, min mormors bror. Ovan

nämnda Vera Bülow är deras dotter.

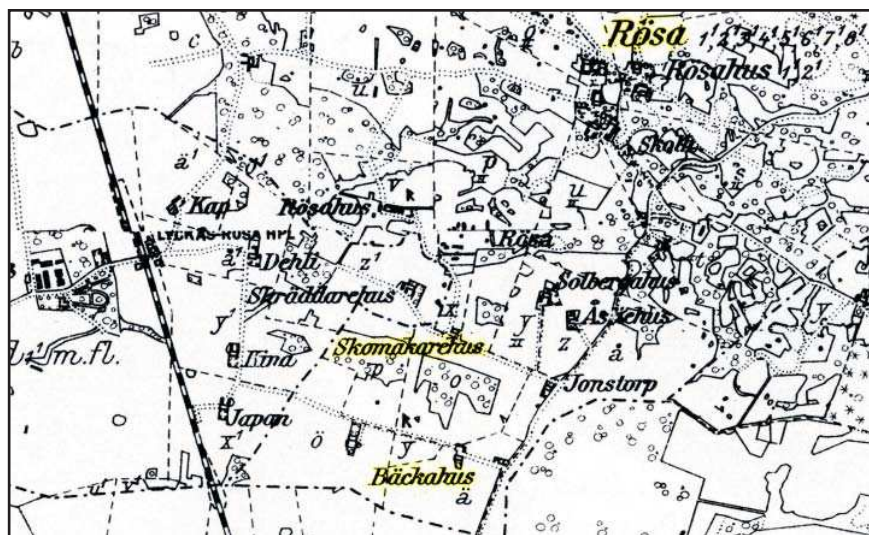
Snäll och givmild

Selma var liten (5 feet 2 inches = 1,57 m) och rundlätt (150 lbs = 68 kg), glad och rolig. På en del foton är hon utstyrd i iögonfallande hattar, och tjusiga hattar fick även släkten i Sverige. Vera Bülow har sparat några av dem.

Selma var väldigt givmild. Hon skickade brev och presenter till många, både släkt och vänner. Det var skjortor, "ties" dvs. slippers, "nylons" dvs. nylonstrumpor, gardiner, toalettvål, och inte minst choklad! Under kriget skickade hon kaffe och ris. Brev och paket kom inte bara till jul, födelsedagar och namnsdagar utan även däremellan. Det kom även dollar till Sverige. I sina brev blandar hon gärna in amerikanska ord utan förklaring.

Så här stod det i ett brev från Selma den 18 okt 1930:

"Jag har snart alla era julklappar köpta, jag har köpt vackra silkmufflers (silkeshalsdukar - min anm.) för pojkarna, inte vit botten för jag tänkte dessa kan di ha för varje dag ock sen en gång kan di ju ha en finare. Ja dessa är lika fina fast inte di är vita, men di är vackra. Di hade varit 5 dollars styck men di sålde dem för 2,65 så det var ju billigt. Men jag tyckte när jag

kom hem att de såg inte så rena ut så jag tvätta dem ock de blev så fina”.

(Utdrag ur ett brev från 1947) ”Jag sände 2 pund kaffe till Stures, men det blir den enda jag sänder till. Ni har bättre kaffe. Åtminstone den sortens som du köper. Allt har blett mycket dyrare här, men inget är ransonerat. Ock gott om allting.

I dag är det mors födelsedag ock 14 år sedan de hade avskedshippa för mig på Lyckebo i Klippan.”

I september 1948 var **Prins Bertil** på besök i Amerika och då träffade Selma honom. Alla som lämnade namn och adress till släktingar i Sverige fick en hälsning framförd, undertecknad av Prins Bertil.

Selma hade många vänner i både Sverige och i Amerika, bl.a. **Ruth** och **Ivar Andersson** i Chicago, och därför får t.ex. även Ruths bror **Albert Hassling** med fru **Greta** i Ramlösa paket.

Hildur Niklasson i Helsingborg ville att Selma skulle köpa film till sin brors kamera, och det gjorde hon gärna, hon ville bara veta om det skulle vara en eller två rullar.

Johannas godhet

När jag forskade på Selmas släkt upptäckte jag något som kanske förklarar Selmas godhet; När Selmas mor Johanna hade gift sig med Sven, och de bodde på Bäckahus, tog de hand om inte mindre än fem av Johannas syskon. De fick bo och arbeta på Bäckahus i perioder, t.ex. när systrarna blev gravida och fick ”oäkta” barn. Fyra av dessa barn får även senare periodvis bo/arbeta på Bäckahus.

Vid sekelskiftet tar den då 67-åriga Johanna hand om ett spädbarn, **Emil Sigfrid**, som jag inte kan hitta något släktskap med.

Första resan till Amerika

Enligt församlingsboken reser Selma till Amerika den 21 juli 1899. Jag hittar henne inte i några andra utvandringssdokument, varken i svenska eller amerikanska källor. Däremot hittar jag henne år 1900 vid den

Systrarna Svensson - fr v Augusta, Betty och Selma.
Foto i Klippan ca 1903

amerikanska folkräkningen. Då är Selma inneboende hos den norska änkan **Bertha Pennimann** och hennes son **James** på 326 W Franklin Street i Chicago. Här bor även två andra svenskar, skraddaren **Eric Erickson** och elektrikern **Olof Erickson**. Enligt adress på vykort bor Selma kvar här 1902, men den 9 aug 1903 bor Selma på 344 Wells Street.

Selma besöker Sverige vid flera tillfällen och ibland är hon hemma samtidigt som syster Betty, t.ex. 1903 då de fotograferas tillsammans med syster Augusta. Betty reser tillbaka till Chicago i nov 1903 och Selma följer efter sep 1904.

1908-09 är båda systrarna hemma igen och reser tillbaka i september med olika fartyg. 1913 är de båda systrarna hemma, men det är bara Betty som återvänder. Selma stannar och hjälper mor Johanna i Skomakar-ehus, Rösa. Den 18 april 1922 avlider Johanna, och på hösten flyttar Selma till systerdottern Elsa Svensson i Höganäs. Där bor hon tills hon återvänder till Amerika året efter. Enl. Ellis

Island anländer den 47-åriga Selma med fartyget Drottningholm till New York från Göteborg den 1 sep 1923. Hon ska till en vän vid namn **Carl Johnson** i Jamestown, New York. Jag vet inte hur länge hon stannar där, men nästa gång jag hittar henne är hon i Chicago igen.

Census 1930

Nu arbetar Selma som hembiträde hos **John** och **Frances Lenney** på 1524 Birchwood Avenue, Chicago. Deras dotter **Vera Ruth**, född 1923, följde 1933 med Selma till Sverige. De anländer den 19 maj, och nio dagar tidigare hade Selmas systerdotter Elsa, gift Reuter, fött en flicka. Selma blev gudmor till flickan som döptes till Vera efter Vera Ruth (den nyfödda flickan är alltså min mammas kusin som väckte mitt intresse för Selma).

Innan de skulle resa tillbaka till Chicago ställde Selma till med fest för släkt och vänner den 26 aug på Bäckagården i Åstorp.

Den 2 sep 1933 reste Selma och Vera Ruth från Göteborg, och den 11

Sep 1933 anländer den 57-åriga Selma och den 9-åriga Vera Ruth Lenney med Kungsholm till New York.

Selma skriver brev under resan och berättar bl.a. följande:

"Klockan 10 var vi i simbassängen och plaska en stund ock det var riktigt skönt. Jag hade ju ingen badkostym men jag fick en av damen som hade hand om det."

I ett brev från den 30 dec 1944 berättade Selma hur hon firade en nordisk jul tillsammans med Bergmans och flickorna Larsson.

Först hade de besökt kyrkogården och lagt *"en flät bukett av tall med en röd rosett av silkband ock så ett poinsetta i en kruka"*. Därefter åt de dopp i grytan, kokt kött och korv, lutfisk och gröt.

Till Sverige för gott?

Den 7 sep 1946 reste Selma med Gripsholm från New York till Göteborg. Hon hade tänkt stanna i Sverige hos Elsa & Eric Reuter och deras döttrar Vera & Erna för gott, men "frun" (Frances Lenney) ringde och bad henne komma tillbaka, så Selma for igen den 18 juni 1947. Den 30 jun 1947 anlände den nu 71-åriga Selma med Gripsholm till New York från Göteborg.

Vera Ruth Lenney gifte sig med **Seymore Steinhorn** och de fick en son, **Ronald Henry**, den 26 april 1948 i Chicago. Selma och "frun" åkte ofta buss för att besöka dem.

Selma och "frun" flyttade till ett lägenhetshotell där de bodde i några år. I ett brev beskrev Selma hur de bodde och klagade på att det är så mörkt i hennes bostad långt ner i huset. Frun bodde på 8:e våningen och där var det ljusare.

"Vi har sjön andra sidan gatan men det är en dubbelgata. Vi går över en gata ock så är det tunnel under den andra. Men vardera gata är så bred så 4 bilar kan köra, 2 norr ock 2 söder. Lite längre söderut är det 3 gator för ett stycke, så det är 12 bilar i bredd." "Här inne är lite dystert. Om man sträcker halsen riktigt ock tittar (genom fönstret – min anm.) opp 7 vån. så kan man se en flik av

skyn. Likaså om man tittar på sned ut mot gatan då kan man se trädtopparna. Här är ingen badplats rätt här, det är vad vi kallar en Harbor. En massa med segelbåtar och lustjakter."

25 juni 1949 skrev Selma och berättade om bantning, fast hon använde inte det ordet.

"Jag köpte jordgubbar så jag skall ha jordgubbar och grädde i kväll. Frun kan inte ha något sådant gott. Hon är noga med vad hon äter. Hon vill gå ner i vikt så hon kan ha mindre kläder. Hon har gått ner 8 pound (3,6 kg – min anm.). Jag brukar väga 150 (68 kg – min anm.). Nu väger jag 130 (59 kg – min anm.) men jag behöver lika stora kläder som förr. Frun kan inte ha mer än 1000 calories om dagen. Vi köper skummjolk som hon har i kaffet. Jag visste inte förut att man kan köpa skummjolk, men det finns."

Planerad hemresa

I mars 1950 skrev Selma att hon hade varit hos doktorn och fått medicin för hjärtproblem. Hon planerade för hemresan eftersom hon nu tänkte flytta till Sverige. Ett rum stod färdigt hos Elsa i Ramlösa, men Selma avled den 3 dec 1950 i Chicago, ett halvår före sin planerade hemresa. Hon hade redan köpt biljett. Nu kom i stället hennes aska hem i en kaffeburk, kanske symboliskt, hon hade ju skickat så mycket kaffe.

Jag började leta på Ancestry.com efter Vera Ruth och hennes son Ronald i hopp om att få ta del av deras min-

Betty och Selma i sina fina hattar.

nen av Selma. Till min besvikelse avled Vera Ruth Steinhorn redan 1975, endast 52 år gammal, hennes man hade avlidit 4 år tidigare, 48 år gammal, och sonen Ronald avled 1974, bara 26 år gammal.

1913 reste Selmas brorsdotter **Anna Maria Svensson** till Amerika. Någon gång efter 1920 gifte hon sig med **Oscar Nyquist/Newquist** från Åmål. De bodde i Ridgway, Pennsylvania, och fick en dotter **Elsa** cirka 1920. Anna var på Sverigebesök 1928. Oskar levde till 1878, men jag vet inte när Anna avled.

Några av Selmas fina amerikahattar.

Auktionen i Anderstorp, Riseberga i oktober 1828

Av Gertrud Lindberg

Den 10 och 11 oktober 1828 hölls en stor auktion på gården Anderstorp nr 1 i Riseberga socken. Hustrun där, **Elna Jeppsdotter**, hade avlidit den 5 juli. Hon dog av lungsot, 52 år gammal. Fyra barn fanns hemma, **Agnes** 19 år, **Nils** 17 år, **Jöns** 14 år och **Else** 12 år gamla. Elnas man, **Sven Nilsson**, var inte äldre än 56 år, men han hade tydligen bestämt sig för att arrendera ut jorden, själv sätta sig på undantag och sälja allt lösöre. Sju år senare dog han "av ålderdom". En orsak till utförsäljningen 1828 kan ha varit att makarna satt sig i skuld i samband med att de skatteköpt och utvidgat sitt hemman. Av bouppteckningen, som gjordes den 13 september, kan man se att skulden uppgick till 1757 riksdaler banco.

Fastigheterna, som bestod av ett kronoskatterusthållshemman på ett halvt mantal, skatteköpt år 1811, jämte ett nyförvärv på ett åttondels mantal, värderades till 3900 riksdaler banco. Hela inventariesumman hamnade på 4963 riksdaler 30 skilling banco. Fordringarna uppgick till 22 rdr 37 sk, och det lösöre som bjöds ut till försäljning värderades sålunda sammanlagt till ca 1041 riksdaler banco. Värderingen skedde i banco men på auktionen betalades i riksgälds. Auktionen gav i behållning 1925 rdr 22 sk riksgälds, motsvarande 1282 rdr 14 sk banco.

Rubrikerna i uppteckningen och värderingen av lösöret var: Silver, Tenn, Koppar, Järnvaror, Trävaror, Sängkläder, Linkläder, Gångkläder, Hästar, Fäkreatur, Får, Svin, Diverse, Pantofflor, Grödan.

Kreaturen gick samlat till ca 426 rdr banco. Flest var fäkreaturen, tillsammans värderade till 244 rdr. Hästarna var värda 108 rdr. Den nyligen inbärgade grödan bestod av: 132 travar sommarråg, 116 travar vårråg, 219 travar korn, 33 travar havre och 107 lass hö. Den värderades till 138 rdr banco

och köptes i sin helhet av **Jöran Nilsson** i Annarp för 200 rdr rgs. Pantofflorna försåldes i mindre partier, de flesta omfattande två tunnor. 56 tunnor värderades till 58 rdr 32 sk banco och såldes för 153 rdr 32 sk rgs.

Av övrigt lösöre gick kläderna samlat till 126 rdr banco. Sängkläderna låg högst, värdet av dem var 63 rdr. Gångkläderna värderades till nästan 48 rdr. Koppar och Trävaror låg båda på ca 79 rdr banco. Kopparföremålen var fåtaliga men träföremålen desto fler. Järnvarorna gick till 44 rdr. Under Diverse fanns selar, säckar, korgar, spinnrockar, kardor, häcklor och vävskedar och beredda och oberedda skinn och hudar, men där rymdes också väggur, senapskvarn och kaffekvarn, glas och flaskor, knivar

Kaffekvarn

och gafflar. Allt värderades sammanlagt till 68 rdr banco. Tennet värderades till 10 rdr 28 sk och några knappar av silver till 36 sk.

Det kom mycket folk till auktionen, de flesta från själva Anderstorps by och närliggande byar i Riseberga och Färingtofta socknar som Forestad, Annarp, Ljung, Färingtofta by, Rögneröd, Djupadal, Snälleröd, Koholma, Aggarp och Munkagården, men också längre ifrån, som från Wessmantorp, Brandsberga, Spången, Smålanden och Skälleberga, ja, t o m från andra socknar som Billinge, Stehag och Munkarp. Från Våtseröd i Munkarps socken

kom en som hette **Lindgren** enkom för att köpa tenn, och han lyckades lägga sig till med nästan allt. Bland auktionsfolket fanns flera åboar, många pigor och drängar och några hantverkare och militärer.

Sven Nilsson ropade in vad han kunde behöva i sitt nya liv tillsammans med de två yngsta barnen, **Jöns** och **Else**.

För utarbetet behövdes bara några få redskap och verktyg: en gräslie och ett "år med tiärra", en handyxa, en vedyxa, en bågesåg, en bandkniv och "hammar och tång". Sven Nilsson köpte också två vagnar, en jämaxelvagn och en träaxelvagn. I jämaxel vagnen var tvärstängerna mellan hjulparen av järn. Sådana vagnar kom i bruk i början av seklet. Sven Nilsson fick ge 10 rdr 16 sk för sin vagn. Men den var inte den dyraste. Sven Nilsson i Munkagården betalade 27 rdr 25 sk för en järnskodd vagn. Det var rätt mycket över värderingen, som var satt till 14 rdr banco.

I hushållet behövdes också kreatur: hästar, kor, får och svin. Sven Nilsson ropade in två hästar, ett gult och ett svart sto, jämte en sadel med betsel. Han köpte dessutom en röddrakig och en rödbrokig ko, två får med lamm och två röda sugor. För att få hästarna behövde han inte gå över värderingen: 12 rdr banco, 18 rdr riksgälds för den ena och 16 rdr banco, 24 rdr riksgälds för den andra. Kanske ville auktionsbesökarna inte bjuda över honom. Bjöd över varandra gjorde de däremot i fråga om de andra två hästarna. **Jöns Nilsson** i Allarp fick ge 71 rdr för en brun följa och **Per Jöransson** i Forestad 90 rdr för en rödblesig följa.

Till köket köpte Sven Nilsson kärnl av såväl koppar som järn. En kopparkittel om 11 1/2 skålpund och en gryta med lock, som vägde 12 skålpund, var värdefulla pjäser. För den förra fick han betala 7 rdr 26 sk, för den senare 9 rdr 12 sk. Han köpte också en panna och ett pannjärn av koppar. En stor järngryta kostade 4 rdr 32 sk. Av järn var också ett pannjärn och en trefoting att sätta grytor på i den öppna spisen. En eldtång och en

skoffa hörde väl också dit. En trätratt, en blecktratt, ett såll, en florsikt och en peparkvarn var mindre redskap i köket. B akträget däremot var stort och fick förvaras i brygghuset tillsammans med ett bryggkar, två såar, en drickatunna och en halvtunna. Det oförsålda stannade nog i huset. Dit hörde några par knivar och gafflar liksom en del flaskor och glas: två spetsglas, två brännvinsglas, en halvtopsflaska, en svart butelj, ett drickeskrus och fyra stycken apoteksflaskor.

Inne i stugan blev järnkakelugnen kvar liksom ett väggur med fodral. Vilka reliefer som fanns på ugnens gjutjärnsplattor får man inte veta, men ugnen kostade 25 rdr. Vägguret gick vid köpet till 10 rdr 16 sk. Fodralet, som bar upp klockan, brukade vara blåmålat och utsmyckat med blomsterkransar och husbondefolkets initialer. Sven Nilsson behöll också två ljusstakar av tenn, ett tennstop och sex tenntallrikar. Till möbleringen i stugan köptes ett omålat skåp, en gammal kista, ett bord med två klaffar och en soffa.

I ett hörn av stugan stod den stora parsängen, "änklingens säng". Den såldes inte. Änkans eller änklings säng brukade utgöra den efterlevandes sk fördel i uträkningen och fördelningen vid arvskiften. Innehållet i sängen i Anderstorp nr 1 bestod av två dynor av linne, en blårandig och en gulrandig, en ullen blårandig dyna, två blårandiga långa putor, varav en var ullen och en linnen, två korta putor med överdrag, två lärftslakan, ett täcke samt sängomhäng. Det hela värderades till 20 rdr banco. Utöver detta köpte Sven Nilsson en linnen blårandig och en ullen grårandig dyna, en linnen gulrandig och en ullen svartrandig långputa, två korta linneputor, som var röd- och blårandiga, och två korta ullna putor. Därjämte köpte han ett blågarnslakan och två "grofva" lakan, en bordduk, ett sängomhäng, två stolshyenden och tre åkedydor. Han köpte också 1 lispund ull för 15 rdr.

Else var ju tolv år gammal. Kanske var

det till henne som Sven Nilsson ropade in en varpa, elva vävskedar och två vävspröte. Men den väv de hade på gården köpte pigan **Nilla Olsdotter** i Anderstorp för 7 riksdaler 27 skilling riksgälds. Den var värdesatt till 2 riksdaler banco, så där bör ha varit många bud på den. Else fick, liksom system Agnes, några gåvor: en målad kista av furu, värd 3 rdr, en rödrandig bomullsdyna, värd 6 rdr, en linnen gulrandig långputa, värd 1 rdr 16 sk, en linnen gul dyna, värd 2 rdr 16 sk och två korta putor, värda 12 sk tillsammans.

Agnes stod just i begrepp att gifta sig. Hon handlade en del till sitt kommande hushåll: ett durkslag av mässing och en malmgryta om 19 skålpund, ett rivjärn, två hårsiktar, en tvättkanna av porslin, två mjölkbytter, två smörbytter, tre stolar med halmsäte, en ljusstake av järn och ett besman. Hon ägde redan ett målat skåp och fick, liksom Else, en kista och en del sängkläder: en målad ekekista, värd 5 rdr, en ullen grön- och rödrandig dyna, värd 3 rdr 16 sk, en linnen grönrandig dyna, värd 3 rdr, och två korta putor, värda 16 sk. Själv köpte hon två drällsdukar och två långa handdukar. Av moderns gångkläder köpte hon en blå tröja, en kamelottströja och en rutig schal. Hon köpte också en knapp av silver, som kan ha tillhört modern. Till sitt inarbete köpte hon en häckla, en skrubbank med kardor, ett par skrubbkardor och två par vanliga kardor, två spinnrockar, en haspa, två garnvindor, fyra garnhärvor och en halmkorg.

Nils tog tjänst som dräng under arrendatorn på stället. Det enda han fick med sig från auktionen på hemmets ägodelar var en silkesnäsduk, värderad till 24 sk banco, som han fick ge 41 sk riksgälds för, och en korg med grepe, som han köpte för 6 sk riksgälds.

Om auktionen förlöpte i den ordning protokollet visar började man med silver och tenn. Husets tennservis var tämligen stor. Den omfattade tre djupa och två flata fat, en soppskål, 21 tallrikar, två tennstop, en kanna, fyra ljusstakar,

två små skålar och en flaska. Lindgren från Wåteröd lade sig till med ett djupt och två flata fat, soppskålen, sex tallrikar, en kanna, de två små skålarna och flaskan. För detta fick han betala nästan 12 rdr riksgälds. Urmakare **Nyberg**, som ägde en del av Damsgården, köpte sex tallrikar, änklings Sven Nilsson sex och de tre återstående köptes av "sonen" Sven Nilsson i Engarödshus.

De som köpte koppar fick lägga ut betydligt mera. Allra mest **Ola Torstensson** i Koholma som köpte "brännvinsredskapet" för 106 rdr rgs. Det omfattade panna, hatt, bröst och stång samt svaletunna och värderades till 45 rdr banco. Där var nog fler som bjöd! Det fanns tre kittlar, varav den största vägde 2 lispund, ca 17 kg, och värderades till 13 rdr 16 sk banco. Den köpte **Jöran Svensson** i Röaled för 31 rdr 26 sk rgs. I övrigt såldes en gryta med lock, två pannor, två krus, en kakform, en kaffekittel, en kaffekokare, en munkpanna, ett pannjärn och en sil. **Lars Rasmusson** i Djupadal handlade enbart kopparsaker och pantofflor. Han köpte en mindre kopparkittel, två pannor och två krus för sammanlagt närmare 14 rdr rgs. Sonen Sven i Engarödshus köpte en kaffekittel och muraren **Åke Åström** vid Snelleröd en "dito kokare".

Under rubriken Mässing och Malm förs några mindre föremål: en kaffekittel, ett fyrfat, ett durkslag, två trattar, en mässingsdosa, en tumlare och ett strykjärn. En gryta av malm var stor,

"Brännvinsredskapet"

den vägde 19 skålpund och den fick dottern Agnes ge 4 rdr 4 sk rgs för.

Av järnvarorna var en enda av betydelse till storlek och värde: järnkakelugnen, som spred värme i stugan. Den köpte ju Sven Nilsson in själv. Övriga järnvaror var redskap och verktyg, och de gick säl- lan över 1 rdr i värde. I hushållet fanns en stor gryta, värderad till 4 rdr, två pannjärn, två stekpannor, en "stekeres", en järnplåt, två trefotningar, en mortel och en järnkula, eldtång, skoffa, ljusstakar och ljussax. I jordbruket användes gräslar, sikler dvs skaror, hötjugor, hökrokar, torvspade, järmskyffel, "gropkrafts" och pantofflek- varn. Pantofflekvarnen var dyrast. Den värderades till 3 rdr 16 sk och köptes för 6 rdr rgs av Anders Pehrsson i Ljung.

Verktygen var de vanliga: järnstänger, handyxor, vedyxor, tängslor dvs tvåryxor, järnvggar, bandkniv, hyvel, fil, "hammar och tång", kvarnhacka och några olika

Tväryxa

sorters navare och sågar. En "dömling- snafver", en "grebnafter" och en "pin- nanafver" kostade bara några skilling var. Dymlingsnavaren användes till att borra hål för trätappar när man byggde hus, grepnavaren var ett 3/4 tums borr som användes till att borra hål med för tränaglar, som håller ihop klorna på en trägrepe och med pinnenavaren gjorde man hål för pinnar och pluggar. En "gie- desåg" gick vid köpet till 2 rdr 34 sk, halva delen i en tvärsåg till 24 sk och en bågasåg, "buasåg", till 22 sk. Den bästa järnstången värderades till 1 rdr 16 sk och såldes för 3 rdr 40 sk. Den bästa handyx- an värderades till 24 sk, liksom den bästa vedyxan och tängslan.

De större jordbruksredskapen tillhör trävarorna, liksom vagnar och slädor. Men det är inslaget av järn i dem som höjer de-

ras värde. En järnskodd vagn värderades till 14 rdr, en järnaxelvagn till 6 rdr, men en träaxelvagn bara till 2 rdr. Kärvarna var av trä och gick i värderingen högst till 16 sk, likaså arbetslädorna. Man plöjde inte med plog här uppe i risbygden utan med årder. Av dem med kärra, "år med tiärra", gick de bästa till 1 rdr var i värderingen och till 5 rdr vid köpet. Ett årder med två stänger värderades till 16 sk och ett "päreår" till 4 sk. Två "torfbörre" fick tillsammans värdet 16 sk. Ola Torstensson i Koholma, han som köpte brännvinspannan, skaffade sig också en del jordbruksredskap: två ar- betsslädor, en harv, ett sätt dyngbrädor, ett par vedhäckar, två kärrårder, ett årder med två stänger, två torvböror och ett antal jär- naxelhjul.

Av det fristående möblemanget i stugan kom det mesta att stanna kvar på stället. Men **Elna Nilsson** i Färingtoftahus köpte ett målat skåp för 6 rdr rgs och skraddaren **Sven Jönsson** i Foglasång tre stoppade stolar för 2 rdr. För samma pris kom Ola Torstensson i Koholma över en gammal kista och två stolar med bordsäte. **Anders Pehrsson** i Ljung köpte två kistor och ett tebord, **Påhl Påhlsson** i Aggarp en länstol.

Den största mängden träföremål ut- jordes av förvaringskärl. En del av dem var stora och därmed dyrbara. En mjölbing värderades till 3 rdr 16 sk, en saltho till 2 rdr, ett mäskekar till 4 rdr, en drickatunna till 1 rdr 16 sk. Men de flesta karen, tun- norna och byttorna gick på under 1 rdr. De köptes av alla, åboar, torpare, hantverkare, drängar och pigor.

Utöver de sängkläder som låg i "en- klingens säng" fanns nio dynor. På en av dem var varet av bomull - det måste ha varit en nyhet - , på de övriga av ylle eller linne: de var "ullna" eller "linna". Bomulldynan var rödrandig. Av de ullna var en grön- och rödrandig, en grårandig och tre blårandiga. Av de linna var en blårandig, en grönrandig och en gulran- dig. Därtill fanns sex långa och sexton kor- ta putor. Av långputorna var fyra av linne och gulrandiga. Av två ullna var den ena röd- och blårandig, den andra svartrandig. Av de korta putorna, som värderades och

försåldes i par, blir inte alla bestämda till material och färg, men fyra ullna är röd- och blårandiga, och två linna röd- och blårandiga. Ytterligare två är ullna och fyra linna. I värderingen ligger dynorna från 6 rdr till 1 rdr, långputorna strax över eller under 1 rdr och detsamma gäller para- ta putor. Sist i uppräknigen kommer tre åkedynor, två stolhyenden, ett sängtäck- och tre sängomhäng. Sängomhängena var värdefullast. Två av dem värderades till 1 rdr 16 sk vardera.

I änklingens säng fanns två lärftslakan. Men inga övriga lakan var av lärft. Fyra var av blångarn och tre kallades "grof- wa". Dukarna var flera: fyra av dem var drällsdukar och åtta blångarnsdukar. Hur långa de var anges inte, Av drällsdukarna värderades de två finaste den ena till 2 rdr 32 sk och den andra till 2 rdr. Sex servetter såldes två och två. Det samma gäller två långa och sex korta handdukar, två gardin- er och två randiga överdrag. Härtill kom en enstaka servett och ett vitt överdrag.

Av säng- och linkläder stannade en del kvar på stället. Men köparna till de övriga kom överallt ifrån. Detta gäller i ännu högre grad gångkläderna. Elnas gång- kläder var många och så gott som alla såldes ut.

Flera pigor passade på att skaffa sig något av Elnas klädesplagg. De som köpte något fint och dyrt hade nog fått spara län- ge av sin lön för att ha råd med det. Det förekommer också en och annan dräng som köpare. Han måste ju ha handlat med tanke på någon annan än sig själv. Drän- garnas köp i övrigt innefattar mest selar och tömmar, något redskap eller verktyg och ett eller ett par smådjur.

Några hustrur till åboar och torpare nämns inte i listan över köpare. Det var ju mannen i familjen som bjöd och köpte. Men hustrurna var nog med där och ta- lade om vad de ville ha. Änkor var fria att göra egna affärer. I listan över köpare av klädesplagg finner man "Enkan **Sis- selsa** i Småland". Hon var syster till Elna Jeppsdotter. Hennes son Per Jöransson i Forestad var också på auktionen, liksom en annan syster, **Troen**, som var gift med **Troed Pehrsson** på Anderstorp nr 4.

Främst i listan över gångkläder kommer två blå kapprockar. Kapprocken kom på modet i början av 1800-talet och räknas egentligen som ett mansplagg. Den är en vid lång rock, som knäppes enkelradigt och har två kragar, en låg ståndkrage och en rundskuren krage, som går ner över axlarna. Den ena av dem köpte Per Jöransson i Forestad. Han gav 4 rdr för den. Den andra köpte drängen **Anders Pettersson** från Skälleberga för 3 rdr 22 sk. Han ropade inte in något mer.

Kapprock

Elna hade flera "kjortlar", "klockor" och "klädningar". På en 'klädning' var kjol och liv hopsydd. En 'kjortel' var en kjol med eller utan fast liv. Här var de nog enbart kjolar utan liv, eftersom här också fanns lösa livstycken. En 'klocka' var en kort, vid kjol.

När Elna gick i kyrkan klädde hon sig nog i en "svart selkekjortell och tröja". Den klädseln köpte Jöran Nilsson i An-narp, han som köpte in all grödan. Han gav 5 rdr 24 sk för den. Elna hade fyra klädningar, en "klädesblå", en sjögrön, en svart och en brun.

Två pigor från Rögnaröd köpte var sin klädning, Agneta den sjögröna och Agnes den bruna. Agneta fick betala 6 rdr 33 sk för sin, Agnes 4 rdr för sin. Agneta nöjde sig med detta köp, men Agnes fick också med sig en särk av blångarn. Den klädesblå klädningen var den högst värderade och högst betalda. Drängen **Anders Jonasson** från Forestad köpte den för 7 rdr 20 sk. Av två randiga klockor köpte Per Jöransson i Forestad den ena, **Jöns Larsson** i Ljungshus den andra. En av kjortlarna var "rösprångad". Den köpte smeden Pehrsson i Anderstorp för 3 rdr 36 sk. En röd kjortel av vadmal köpte pigan Johanna i Djupadal för 3 rdr 42 sk. En enklare kjortel gick till snickaren **Pehr Jepsson** för 32 sk. Av fem livstycken var ett grönt, ett prick-

igt och ett av skinn. De blev rätt billiga. Pigan Pernilla i Anderstorp fick det prickiga för 9 sk.

Över särk och klädning eller särk, kjol och livstycke bars en kort jacka, en "tröja". Elna hade elva sådana tröjor utöver sin svarta silkeströja och därjämte en brun "natröja". Vad natröjan var av för material vet jag inte, men garvaren Blomgren fick ge 2 rdr 6 sk för den. Det var bara en av de vanliga tröjorna som gick över den i pris, en röd tröja, som Troed Pehrsson i Anderstorp ropade in för 2 rdr 21 sk. Dottern Agnes på stället ropade in en blå tröja för 1 rdr 4 sk, men de övriga tröjorna köptes för under 1 riksdaler.

Skogvaktaren Trana köpte en kamlottströja, likaså drängen **Per Jönsson** i Rögnaröd. Tre tröjor var av verken. De var vävda med lin till varp och ull till inslag. **Troed Nilsson** i Forestadshus, Jöran Nilsson i An-narp och Jöns Nilsson i Allarp köpte var sin. **Ola Pehrsson** från Norra Hultseröd köpte en blå tröja, **Jerker Andersson** i Anderstorpshus en skinntöja och **Per Jepsson** i Skälleberga en blå tröja "med skinnunderdrag". Den hörde till de dyrare. Han betalade 32 sk för den. Lika mycket kostade den svarta kamlots tröjan som Per Jönsson i Rögnaröd köpte.

Nu var turen kommen till linneplaggen. De var många och spreds på många köpare. Elna hade tretton förkläden, två själar, åtta näsdukar, fyra klutar, åtta halskappor och sjutton särkar. Av förklädena var fyra av blångarn. Av de övriga var två vita, fem rödrandiga och två blårandiga.

Änkan Sissela, Elnas syster, köpte tre förkläden, två rödrandiga och ett blårandigt. Hon köpte också en gul näsduk, som hon gav 1 rdr 3 sk för. Också Jerker Andersson i Anderstorpshus skaffade sig tre förkläden, ett vitt lärftsförkläde och två av blångarn. Han köpte också två särkar av blångarn. **Jöns Jepsson** i Riseberga köpte ett vitt och ett rödrandigt förkläde och pigan Marta i Norlyckehus ett blårandigt. Lärftsförklädena gick på mellan

1 rdr 10 sk och 1 rdr 32 sk i inköp, de av blångarn till strax över eller under 20 sk. Pigan Hanna i Anderstorp fick ge 1 rdr 14 sk för den bruna själen, dottern Agnes på stället 29 sk för den rutiga.

De dyraste näsdukarna, näst efter den Sissela köpte, gick på runt 40 sk. Sonen Nils på stället gav 41 sk för en silkenäsduk, Troed Nilsson i Forestadshus 42 för en blå halvsidens näsduk och Jöns Jepsson i Nybo 44 för en blå näsduk. Jöns köpte också en linnenäsduk för 25 sk, två särkar, en av lärft och en av blångarn samt ett par strumpor. Husaren **Dristig** i Kolema i Röstånga socken kom undan med 18 sk för en gul näsduk, men för en klut fick han betala 1 rdr 18 sk. Det var ungefär vad klutarna kom att kosta. **Per Jöransson** köpte en, Troed Nilsson i Forestadshus en och drängen **Påhl Jönsson** i Allarp en. Både Per Jöransson och husaren Dristig var intresserade av halskapporna, som var något slags lösa halskragar. De såldes två och två och de som Per köpte måste ha varit särskilt fina, eftersom de kostade 40 sk. De andra tre köparna, husaren **Dristig**, skogvaktare Trana och Jerker Andersson i Anderstorpshus betalade bara 6 sk för sina.

Särkarna, också de som var av blångarn, såldes oftast för över 1 rdr. En del särkköpare har redan nämnts, som pigan Agnes i Rögnaröd, Jöns Jepsson i Nybo och Jerker Andersson i Anderstorpshus. **Måns Nilsson** i Klingstorp köpte två särkar av lärft och två av blångarn och fick betala mest för den ena blångarnssärken, 1 rdr 24 sk. "Quartermäster" **Gadd** i Snälleröd köpte en blångarnssärk, **Sven Andersson** i Ljung två, liksom drängen **Nils Ericksson** i Rögnaröd. Nils hade förut skaffat sig en hel del sängkläder: en ullen grårandig dyna, en linnen gulrandig långputa, två korta linna putor, två blångarnslakan och en duk. Han stod kanske i begrepp att gifta sig. Han köpte också ett par skor och en mindre tunnesäck. Drängen **Tuve Olsson** i Djupadal och pigan

Karna i Rögnaröd gjorde liknande handel. Tuve köpte ett sängtäck, två blångarnslakan, en drällsduk och två blångarnsdukar, Karna en ullen röd- och blårandig långputa, ett grovt lakan, två servetter och ett ostkar.

Något det alltid är sparsamt med är fotbeklädnader. Elna hade två par strumpor, det var det vanliga antalet kvinnostrumpor. Det ena köpte ju Jöns Jepsson, det andra arrendator **Nils Månsson** i Anderstorp. Det ena paret

Dragoxar

kostade 20, det andra 10 sk. Skorna som Nils Ericksson köpte kostade 8 sk, men för ett par tofflor som **Carl Andersson** i Anderstorp köpte fick han betala 35 sk. Tofflan var en lätt innesko av läder med en liten klack, som satt långt inne under hälen.

Av gårdens fyra hästar behöll ju Sven Nilsson själv två, och de två andra köpte Jöns Nilsson i Allarp och Per Jöransson i Forestad. Fäkreaturen var fler: ett par dragoxar, fyra kor, fem kvigor, en röd stut, två ungstutar och två kvigkalvar. Dyrast var paret dragoxar. De värderades till 60 rdr banco och såldes för 116 rdr 32 sk rgs till **Tuve Bengtsson** i Kolleberga. Änkan Nilla i Wieröd köpte en rödbrokig stut för 25 rdr och **Tuve Olsson** i Billinge två ungstutar för 58 rdr. Troed Pehrsson i Anderstorp och **Jacob Pehrsson** i Rögnaröd köpte var sin ko, Troed en röd, Jacob en "grimi". De gick på runt 30 rdr. Kvigorna, som var röda, rödbrokiga och rödstjarniga, varierade mer i pris: från 34 rdr ner till 18 rdr. **Påhl Pehrsson** i Röstånga köpte en rödstjarnig kviga. Övriga köpare fanns på närmare håll: **J.O. Ljungdal** i Snällered, **Ola Olsson** i Anderstorp, **Ola Hansson** i Forestadshus och ar-

rendator **Nils Månsson** i Anderstorp. **Tuve Bengtsson** i Kolleberga och Ola Olsson i Anderstorp köpte också var sin rödbrokig kvigkalv.

Vid bouppteckningen hade man räknat till åtta får med lamm, men av dem var nu två slaktade. Två av dem som var kvar köpte ju Sven Nilsson själv, men resten delade två åbor och två drängar på: Per Jöransson i Forestad, **Sven Nilsson** i Munkagården, drängen **Lars Jepsson** i Ingelstorp och drängen **Nils Pehrsson** i Forestad. De gick på mellan 5 och 7 rdr i inköp. Bland svinen fanns inte mindre än fyra "röbältiga" galtar. De gick rätt högt i pris. **Måns Jönsson** i Klingstorp köpte två för 20 rdr 24 sk och **Tuve Christensson** i Hallen två för 18 rdr. Sven Nilsson köpte själv två röda suggor, men nio grisar gick till flera köpare. Änkan Sissela köpte två, **Anders Pehrsson** i Kollema tre, drängen **Påhl Pehrsson** i Sjöleden två och drängen **Nils Pehrsson** i Anderstorp två.

Under "Divärse" hamnade många billiga saker som korgar, säll, rivjärn och siktar, tvättkanna och tekanna "av Postelin" och redskap för ull och linberedning. Men där fanns också det som var mera kostsamt: väggur, sadel, olika slags selar och tömmar. T o m en "hövåling av svinhår" kostade 2 rdr. En större säck, en tunnesäck, kunde bli lika dyr. Men det är framför allt hudar och skinn som är värda en hel del. Där fanns tjugo stycken beredda och oberedda hudar och skinn, av oxe, ko, kalv, bock och bagge. Det var de större hudarna och skinnen, i synnerhet de barkade eller eljest beredda, som man betalade mycket pengar för. Drängen **Ola Månsson** i Wessmantorp gav 12 rdr för en kohud, som vägde 15 skp, och Jöns Nilsson i Allarp betalade 8 rdr 42 sk för en oxhud som var "till beredning på Klippan" och 6 rdr 8 sk för ett berett bockskinn.

Till sist såldes tunnorna med pan-

tofflor, mestadels två tunnor i taget. I värderingen sattes två tunnor till 2 rdr banco. De såldes i allmänhet för 3 rdr 18 sk rgs. Man kunde ju tänka sig att pantofflor var särskilt eftertraktade av dem som hade en brännvinspanna hemma. Den som köpte allra mest, arton tunnor, var **Lars Rasmusson** i Djupadal. Troed Pehrsson i Anderstorp tog sex, liksom **Bengt Påhlsson** i Ljung och **Jeppa Nilsson** i Hallaröd. Bergren i Färingtofta, drängen **Ola Jepsson** på stället och **Truls Bengtsson** i Snällered nöjde sig med fyra, och Jöran Nilsson i Annarp, **Jöran Svensson** i Röaled, Ola Torstensson i Koholma och Elna Nilsson i Färingtoftahus köpte bara två var.

Av de närmaste släktingarna var det änkan Sissela i Småland som handlat flest saker. Men de var billiga. Av mässing köpte hon två trattar, av trävaror ett mäskekar, en så, en mjölkbytta och en vattenspann, av linkläder två servetter, tre förkläden, två rödrandiga och ett blårandigt, jämte en gul näsduk och av "Divärse" en gammal säck, en tunnesäck, två täcken och fyra linor. Mest gav hon för de två grisarna, 9 rdr 32 sk. Hela hennes handel gick till 25 rdr rgs. Också hennes son, Per Jöransson i Forestad köpte en del olika saker: en kragknapp i silver, en gräslie, en drällsduk, en blå kapprock, en randig 'klocka', en klut, två halskappor, en spinnrock och två garvade skinn. Hans inköp av en häst och ett får med lamm höjde hans kostnader avsevärt. Den rödblåsiga följan kostade ju 90 rdr. Det hela gick för honom till ca 111 rdr rgs. Troed Pehrsson i Anderstorp med hustrun Troen ropade inte in så mycket: ett strykjärn av malm eller mässing, ett årder med kärria, en röd tröja och en röd ko samt sex tunnor pantofflor. Allt som allt kostade det 48 rdr 31 sk rgs.

Det måste ha sett väldigt tomt och renrakat ut på Anderstorp nr 1 efter de två auktionsdagarna.

Jacob Kierrulf,

Bataljonspredikant, Kyrkoherde i Gråmanstorp/Vedby Nr. 10 i Gråmanstorp/Vedby Series Pastorum.

Jacob Kierrulf var född i Ränneslöv i Halland 1722 28/1, son till kyrkoherde **Carl Kierrulf** och hans hustru **Brita Bundi**, blev student 1738, fil mag. 1745 och prästvigdes i Göteborg 1749.

1751 blev Jacob Kierrulf utnämnd till ordinarie Bataljonspredikant vid Kronprinsens regemente och medföljde 1757 sitt regemente till Pomern, där han hade kommendering vid soldatlasaretten.

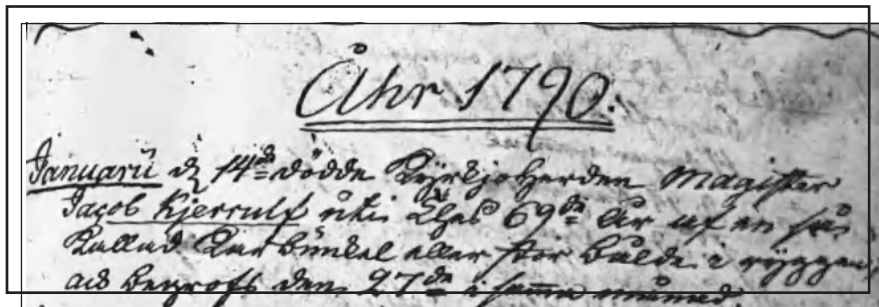
”Förlorade i Grimm, Anklam och Fehrbellin min lilla fältegendom” skriver han själv i sina anteckningar.

Först 1763 återvände Kierrulf till Landskrona och blev 1764 utnämnd till Kyrkoherde i Gråmanstorp och Vedby.

”J K ägde wackra embetsgåfwor” skriver Elmgren (LUB) och i en tidningsartikel i Aftontidningen från 1835 kan man läsa om honom att han var ”en gammal krutprest, behäftad med denna kasts brister och fördelar, war ingen elak man, originell i det afseendet, att hans alldeles utomordentliga närsynthet satt honom i nödwändigheten att lära sig alldeles utantill både Handbok, Psalmbok och Ewangeliebok, så att han wid sina predikningar alldeles icke brukade någon bok, utan läste allt flytande utantill.”

Sonen Carl Kierrulf omskrivs som bråkmakare och äventyrare ”redan från sin tidiga ungdom” och vållade säkert sin far många bekymmer under dennes sista år.

Carl blev 1784 huspredikant hos friherre **Nils Gyllenstierna** på Bjersgård, och efter det att han här på Bjersgård sammanträffat med politiker från Stockholm, engagerade han sig i

Jacob Kierrulfs död 1790. Bild från Genline.

politiken och gav i en predikan i Gråmanstorp uttryck åt missnöjet med Gustaf III och beskyllde bland annat kungen för att ha brutit edsöre.

Carl Kierrulf blev efter denna, och efter en liknande episod senare samma år, inkallad till domkapitlet där han ställde till med stor uppståndelse och ”utverckte icke allenast en utomordentlig häftighet i anseende till wrånga uttryck som alt sitt öfriga beteende i ord och åthäfwor med knyt-näfwes slag i bordet mm”.

Domkapitlet önskade ställa Carl under laga ransakning, men innan man hann häkta honom, fann han för gott att försvinna ur landet och kom aldrig mer att återse Sverige. Han avled 1838 som ”Baron Carl von Kierrulf, portugisisk brigadgeneral” på en fattigasyll i London.

Jacob Kierrulf avled i Gråmanstorp 1790 14/1, 69 år gammal, strax efter det att sonen gått i landsflykt.

Bouppteckningen visade att skulderna var dubbelt så stora som tillgångarna, vilket av änkan förklarades härröra från att prästgården i Gråmanstorp eldhärjades 1781, varvid man ”förlorade all sin egendom och måst sätta sig i skuld för nybyggnaden”

Jacob Kierrulf var son till kyrkoherde Carl Kierrulf och hans hustru Brita Bundi.

Gift 1:a med **Catharina Wiesel** född i Forsheda 1729 14/1, död i Landskrona 1753.

Gift 2:a med **Christina Wilhelmina Charlotta Lomberg**, död i Gråmanstorp 1807 3/5 71 år och 4 mån. ”af ålderdomssvaghet”

Barbro

Källor:

Carlqvist, Lunds Stift Herdaminne. S-Å Rosenberg, Hällkista och helgedom.

Kyrkoarkiv i Gråmanstorp.

Arkivet Ny litteratur till försäljning

Folket före oss, Henning Hamilton

Vem är vem i Skånska Historia, Jonny Ambrius

Så levde och dog en bygd, Sven Kjellström

Latin för släktforskare, Ovan Siljans släktforskare

Skånes ortnamn serie A Del 13 Norra Åsbo Härad
(*Skånes ortnamn finns även i Åsbo släktforsningslokal*)

Några Gårdar och Torp i Koholma ett Byaprojekt i Färingtofta.

Rapport från årsmötet den 14 februari 2009

Drygt 50 personer mötte upp på Studiegården 47:an denna soliga februaridag för att delta i föreningens årsmöte.

Ordf. **Bengt Emgård** hälsade oss välkomna och öppnade mötet.

Barbro Andréll valdes att leda årsmötesförhandlingarna och **Gertrud Hannrup** valdes till sekreterare för mötet.

Lars Erik Jönsson avgick efter egen begäran från sin ordinarie plats i styrelsen. Lasse har varit en uppskattad ledamot under många år, en klippa i styrelsen och trogen värd för otaliga "Öppna Hus".

Fredric Nilsson, Bjuv, valdes in som ny ordinarie ledamot efter Lars-Erik. Fredrik är också en av våra webbmaster för hemsidan. Till ny suppleant efter Fredrik valdes **Roger Ragnarsson** som också är köksmästare.

Lasse avtackas för lång och trogen tjänst.

Bengt Emgård avtackade Lars-Erik med blommor och present.

Efter årsmötesförhandlingarna höll **Carl-Erik Lundblad** från DAL, Dialekt- och Ortsnamnsarkivet i Lund, en intressant föreläsning om våra ortsnamn, dess bakgrund och betydelse. Bland annat fick vi lära oss, att bynamn som slutar på -inge och -hem tillhör de allra äldsta, dessa namn förekommer redan under förkristen tid, medan ändelserna -torp, -boda och -måla är betydligt "nyare".

Ortsnamnen har ofta en anknytning till naturförhållanden som t.ex. gården Holm i Bjärsgård som var belägen på en "holme" i Bäljane å.

Som avslutning fick vi gott "allahjärtansdags-kaffe" med specialbakade kakor i form av, ja just det, hjärtan förstås!

*Vid pennan
Barbro Andréll*

Hur gamla foton blir som nya!

Det fick vi, ett trettiotal åhörare, en synnerligen intressant och lärorik information om på föreningsmötet den 6 november i fjol.

Efter att **Bengt Emgård** hälsat oss välkomna lämnade han över ordet till **Lena Ringbrant Ekelund** som visade upp en imponerande färdighet i att behandla bilder i datorn. Utöver ett stort intresse för ämnet har hon även gått en högskolekurs. Är man som Lena lärare till yrket så blir lektionen, förutom att vara väldigt trevlig, pedagogiskt lättsmält. Vi fick det dessutom utportionerat i lagom stora doser och med goda möjligheter att fråga när så behövdes.

Bengt E som också är mycket kunnig inom det här med behandling av foton gav även han oss flera tips och råd.

Lena berättade och visade hur man skannar in sina bilder i datorn och hur man sedan med hjälp av ett speciellt fotoprogram, det finns flera på marknaden PhotoShop, Elements eller liknande, kan skärpa upp kon-

trast och färg, suddas bort ev. fläckar, fixa bort damm och repor, rotera och beskära bilder och till och med "låna" en slips från en bild och sätta in den på en "gubbe" på en annan bild.

Det där talesättet att:

En bild ljuger aldrig- fick sig nog en allvarlig törn hos de flesta av oss.

L visade också att det på ett enkelt sätt går att skriva på foton. Det är ju bra att dokumentera namnen på de personer som förekommer på bilder-

na och kanske även några rader om vilka aktiviteter som ev. pågår. All sådan dokumentation underlättar ju för andra människor som kanske tar del av vår forskning.

Som avslutning lät Lena ett foto av Sten Svensson genomgå en total förvandling i fotoprogrammet. Det resulterade i en bild där Sten bl.a. fick en slags "punk-frisyr" som gav upphov till många goda skratt, inte minst från Sten själv som var med på mötet. *Vid pennan/ Eivor*

Retuscherad bild

Föreningsmöte - Besök på Klippans kommunarkiv

Torsdagen den 12 mars besökte vi Klippans kommunarkiv nere i källaren under kommunhuset. Pga det snöiga vädret, var vi bara en liten skara. **Lina Iacobaeus** som arbetar som kommunarkivarie gav oss en bra genomgång av vad som finns i arkivet och vad vi kanske har nytta av.

Lina berättade att i arkivet finns alla kommunala handlingar från år 1863. Före detta årtal finns det mesta att finna i kyrkoarkiven. Klippans kommun bestod från början av många små kommuner vars handlingar även finns i detta arkiv.

Hon hade lagt fram olika slags arkivarier. Där låg bl.a. en bunt med hundskattkvitton, böcker med fattigvårdsunderstöd och skoldagböcker med examenscataloger. I skoldagböckerna står förutom uppgifter om barnen, även faderns namn.

Lina hjälper gärna till om man vill leta efter något i arkivet, men hon vill att man bokar tid i förväg.

Kommunarkivarien Lina Iacobaeus i arkivet

Lena

Höstens Göingetränf

blir måndag den 26 oktober.

För vidare information se hemsidan eller kontakta Barbro Andréll tel: 0435/147 34

Nr i förteckningen över barn i skol-åldern.	Nr i läraravdelningen.	Lärjungens namn, målsmans namn och hemvist.	Född år och dag.	Termin											
				1-79			80-89			90-99			1900-1909		
				h.t.	v.t.	h.t.	v.t.	h.t.	v.t.	h.t.	v.t.	h.t.	v.t.		
				h.t.	v.t.	h.t.	v.t.	h.t.	v.t.	h.t.	v.t.	h.t.	v.t.		
a	7	Edith Filipina Lnygg	1908												
b	08	dotter av Fritz Lnygg & Ljungby.	5/3												
a	18	Hildur Ragnhild Julin	1908												
b	08	dotter av H. Joh. Johan Julin & Ljungby.	6/12												
a	3	Lebba Pördis Pälsson	1909												
b	09	dotter av Gns. Nils Pälsson Haglekrulla.	18/4												
a	8	Maria Elisabet Lnygg	1909												
b	09	dotter av Fritz Lnygg & Ljungby.	27/12												
a	2	Helga Konstanze Johansson	1909												
b	09	dotter av Åbo Janne Johansson Fastarp.	3/7												

Utdrag ur Dagboken med examenscatalog för Östra Ljungby Småskolan för åren 1917-18.

Föreningsmöte - "När resan var ett äventyr"

Om det berättade **Kerstin Olsson** från Dalby på vårt föreningsmöte den 16 april. Hon guidade oss genom skjutshållarverksamhet och gästgiverier i Skåne under flera århundraden. På den tiden när Skåne tillhörde Danmark var vägarna mer att likna vid lite bredare stigar där man enklast tog sig fram med klövjehästar. När det var barmark tog man sig lättast fram på vägarna uppe på åsarna och vintertid använde man sig av isbelagda sjöar och vattendrag.

Långväga resande tog oftast in hos bönder längs vägen för natthärbärge och mat. Många gånger fick inte bönderna ersättning för detta och det belastade ju deras eget hushåll som oftast hade små tillgångar. Även prästgårdar och kloster hade övernattningsmöjligheter.

Möjligheterna att få ersättning kom år 1279 med Alsnöstadgan som fastslog att:

Alla vägfärande män skall själva sig kost skaffa och att ingen skall vara skyldig att tillhandahålla dem det.

Allteftersom resandet tilltog i landet växte behovet av att rusta upp vägarna och att ordna transporter och rastställen. Bönderna fick i uppdrag att hålla de allmänna vägarna i ordning och att vid behov ombesörja transporter av krigsmateriel och folk. Vägarna skulle mätas upp och märkas upp med milstenar och på var fjärde mil skulle finnas vägkrogar och skjutverksamhet.

Efter det att landskapen i södra Sverige övergått från dansk till svensk ägo rustades vägnätet upp markant och gästgiverinäringen sköt fart. I en gästgivares rättigheter ingick bland annat att han hade ensamrätt på försäljningen av öl, vin och sprit inom en radie

Kerstin Olsson

av 2 mil. Vid varje gästgiveri skulle finnas en tavla som visade hur långt det var till nästa övernattningsställe.

Skjutshållarverksamheten skulle skötas av bönderna och deras hästar. I praktiken blev det ofta så att det var barnen som fick följa med transporterna eftersom den vuxna arbetskraften behövdes hemma på gården. Det var ett stort antal hästar som krävdes för att upprätthålla resandet. Fullt utbyggt fanns det 500 skjutstationer och det skickades ut nära 1,5 miljoner hästar varje år i Sverige. En skjutstation i Stockholmsområdet kunde sända ut upp till 50 hästar/dygn medan det på landet kanske bara var 2-3 hästar/dygn.

På sträckan Stockholm – Helsingborg kunde det bli upp till 37 byte av hästar och man kunde räkna med 6 – 8 övernattningar. (man flyger Stock-

holm-Ängelholm på en (1) timma idag) Man reste ca en mil/tim.

Från 1500-talet till 1860 krävdes pass för *inrikes* resor. Passen utfärdades av landshövdingen och skulle visas upp på gästgivaregårdarna. Detta med pass ansågs vara en form av myndighetskontroll.

Tiden står som bekant inte stilla och när järnvägsnätet började byggas ut så minskade behovet av skjutshållartrafik och vägkrogar. Skjutshållningen upphörde helt och av Skånes 40 gästgivaregårdar på 1700-talet är det en betydligt mindre andel kvar idag, men med en helt annan standard.

Vi tackar Kerstin för en trevlig kväll i resandets tecken.

Vid datorn
Eivor

Julöppethus 4 dec 2008

Kanske lite "ur tid", men artikeln hann inte komma med i förra numret. Dessutom är det snart jul igen...

Från ett regnigt och mörkt ruskväder kliver vi in genom dörren till "47:an" och möts av värme i dubbel bemärkelse. Det är varmt och skönt i lokalen och direkt bjuds vi på het glögg och goda pepparkakor. Långborden är dukade och stearinljusens lågor brinner välkomnande och många förväntansfulla medlemmar har redan bänkat sig. Välkomnar oss gör även **Bengt Emgård** som också informerar oss om kommande aktiviteter. Därefter hälsar han kvällens underhållare/entertainer **Bengt-Åke Bengtsson** välkommen och lämnar över till honom.

Bengt-Åke Bengtsson, museivärd på Heagården i Munka Ljungby, tar oss med värme och humor

Bengt-Åkes son hjälpte till med att dela ut texterna.

direkt in på kvällens tema Julen.

Han berättar om varför vi firar Jul, hur de olika jultraditionerna har uppstått och hur det firas på olika håll i vår värld.

Vi får höra om ordet *tomtens* tillkomst, att det i själva verket började med en liten grå, närmast illvillig, varrelse som bodde någonstans ute på "tomten" dvs. "gården". En varrelse som det gällde att hålla sig väl med om man inte skulle dra olycka över hus och hem. Gradvis ändrades betoningen på ordet "tomten" till det vi använder idag och utseendet, på den tjocka, fryntliga rödklädda mannen med vitt skägg som vi förknippar med tomten, har vi importerat från USA.

Bengt-Åke berättar om ljusets betydelse. Idag betraktar vi både levande ljus och elektriskt ljus som något självklart och i västvärlden är det, särskilt omkring jul, närmast ett ofantligt slöseri. Ändå är det inte så avlägset i tid då våra förfäder gjorde ljus av talg från djurfett, stearin var alldeles för dyrt, och det hörde till undantagen att ett ljus fick brinna någon längre stund i bostaden

Maten är ju också något som är traditionsbundet när det gäller julen. Grisen, som sedan lång tid tillbaka varit en stor del av julbordets höjdpunkter har sin särskilda

Bengt-Åke Bengtsson

historia. Längre tillbaks, före kylskåpets tid, saltades allt kött in så snart djuret var slaktat vilket oftast skedde på hösten i oktober månad. Saltningen var det enda sättet att förvara köttet ätbart under längre tid. Men, åtminstone de "bättre bemedlade" slaktade även en gris till julen och kunde då få frossa på färskt kött i alla fall en gång om året.

Om detta och mycket mer berättar Bengt-Åke och mellan varven sätter han på sig dragspelet och drar igång allsång med gamla välkända julsånger och alla runt borden sjunger med av hjärtans lust.

Efter avslutande fika med lussekatter och annat gott bröd tar man en varm och "julistig" känsla med sig ut i vintermörkret.

Vid pennan/
Eivor

Norra & Södra Åsbo härad

Program hösten 2009

Ons. 9/9	kl.19.00	FÖRENINGSMÖTE. Torsten Hannrup berättar om Gyllenstiernor på Bjersgård - glimtar ur herrgårdens och Klippanbygdens äldre historia.
Lör. 10/10	kl.09.00	SLÄKTFORSKARDAG med Anbyte. Tema: "Hur man söker i olika databaser". Vi får tips och hjälp att söka i svenska och utländska databaser.
Ons. 4/11	kl.19.00	FÖRENINGSMÖTE. Eleanor Sander berättar om sin "släktresa" från Kanada till Sverige.
Ons. 9/12	kl.19.00	JULÖPPETHUS med bildspel och berättelser om gårdarna och torpen i Västra Sönnarslöv.

Öppet Hus

måndagar	kl.10-16	7/9, 21/9, 5/10, 19/10, 2/11, 16,11 och 30/11
fredagar	kl.13-16	11/9, 25/9, 9/10, 23/10, 6/11 och 20/11
söndagar	kl. 9-12	4/10, 8/11 och 6/12

Alla aktiviteter är på Studiegården 47:an, Storg. 47, Klippan
Se även vår hemsida (www.aasbo-gen.com) och HD/NST.